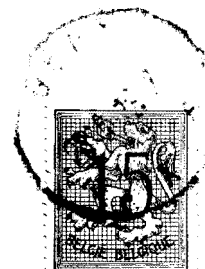
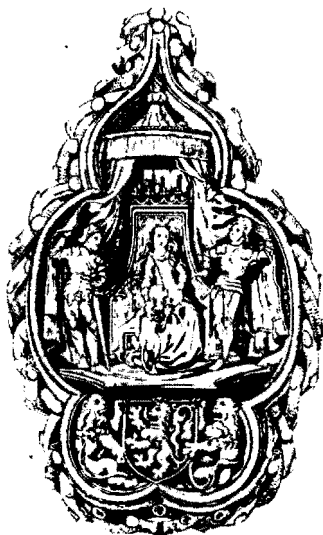


GHENDTSCHÉ-TYDINGHEN

maandblad van de heemkundige kring "gent,"

JAARGANG I, nummer 5

Mei 1972



Dhr. Alb. BRYSSÉ
Houtdoklaan, 21
9000 GENT

verantwoordelijke uitgever:
A. VAN DEN KERKHOVE
Rabotstraat, 10
9000 GENT

inhoud

- Dieprojectie	blz. 70
- Onze illustratie	70
- Persgeschiedenis: Van de Ghendtsche Post-Tydinghen tot de Gazette van Gent	71
- Vraag en antwoord	72
- Echo's...Reacties...Varie	75
- Gent in de Spiegel van de dagbladen vroeger... en nu	78
- Ledenlijst	80
- Speciaal Steunfonds	81
- Bibliografische sprokkelingen	82
- Bibliotheek en archief	83
- Documentaire fiche : Karelke Waeri	84

(elke auteur is alleen verantwoordelijk voor zijn bijdragen)

sparen bij het

GEMEENTEKREDIET

zeker en vast!

— DEPOSITOBOEKJES
— KASBONS
— KAPITALISATIEBONS
10.000 fr. worden 24.000 fr.
in 12 jaar.



```

=====
"OF ZONDAG 28 MEI 1972 OM 10 U. 30 IN DE BOVENZAAL VAN " HET
"DAMBERD " KOORNMARKT, GENT DIAPROJECTIE DOOR DHR. GASTON
"HEBBELYNCK OVER DE MARIAKAPELLETJES TE GENT.
"Alle belangstellenden zijn hartelijk welkom.
=====

```

BIJ ONZE ILLUSTRATIE :

=====

In het maartnummer drukten wij een verkleinde reproductie af van het bovenste gedeelte van de prent uitgegeven in 1524 door Pieter de Keyserie namelijk het stadsgezicht met de Maagd van Gent, omringd van enkele wapenschilden van Gentse families.

Van de twee andere delen vermeldden we toen dat zij uitsluitend familiewapens en blazoenen van de neringen vertonen.

Op uitdrukkelijke vraag van enkele belangstellenden drukken we, in het huidig nummer van Ghendtsche Tydinghen, het tweede deel van de bedoelde prent van Pieter de Keyserie af.

Dit deel vertoont bijna uitsluitend familiewapens (1ste en 2de deel in het totaal : 101).

Enkel twee blazoenen van neringen, die van de bijzonderste namelijk de wollewevers en de droogscheerders, zijn onderaan afgebeeld. Drie schilden, bestemd voor ondergeschikte neringen, zijn blanco gebleven.

Onderaan dit tweede blad heeft Pieter de Keyserie het volgende gedrukt :

Dese voorgaende wapenen / zijn die wapenē van den
Edelen por / ters van Ghendt also zij van hauts /
tijde in schepenen bouck staen

Hier naer volgen die wapenē / van den neeringhe van
Ghendt ende / die ambachten.

EEN BROK GENTSE PERSGESCHIEDENIS ,

VAN DE " GHENDTSCHÉ POST-TYDINGHEN " TOT DE " GAZETTE VAN GENT " .

=====

In het Gent van de 17e eeuw woonde de drukker-uitgever Maximiliaan GRAET. Hij was bekend als uitgever van periodieken en als letterkundige. Hij verspreidde een gewaardeerde almanak : " De Nederlandschen sterrekycker ofte almanack van het jaar 1663 ". Graet maakte deel uit van het rechterlijk magistratuur als vooraanstaande persoonlijkheid in het drukkersambacht. Naar het voorbeeld van Abraham Verhoeven uit Antwerpen vatte hij het plan op een nieuwsblad uit te geven. In 1666 verzocht drukker-uitgever Maximiliaan Graet om het privilege tot het drukken van de " Ghendtsche Post - Tydinghen ". Op 17 november 1666 werd hem het privilege verleend en op 1 januari 1667 verscheen het eerste nummer. Van de vroegste uitgaven gingen de meeste nummers onherroepelijk verloren. Het oudste dokument uit de eerste bladserie dagtekent van 8 september 1667 of nr. 69.

In 1669 werd het blad gedrukt op 2 kolommen met romeinse letter. Van 1670 tot 1672 werden gotische en romeinse lettertekens gebruikt. Hierop volgde een periode van allerlei moeilijkheden. Jaloerse drukkers stuurden er op aan dat Graet's privilege zou ontnomen worden onder het motief dat hij onjuiste berichten verspreidde, welke in vreemde bladen verschenen. Triomfantelijk doorstond de uitgever echter de vuurproef zodat de uitgave van de gazette verder doorging. Het jaar 1674 bracht een vernieuwing in de titel. In de kop droeg de gazette drie zinnebeelden : de Leeuw van Vlaanderen, de Maagd van Gent en Mercurius, zinnebeeld van de ruchtbaarheid.

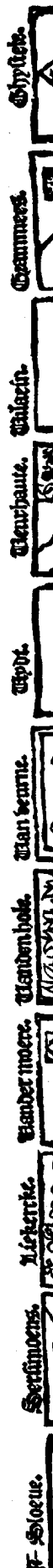
De weduwe Graet vroeg einde 1676 de vernieuwing van het privilege. Twee jaar later komt er terug een kink in de kabel : als gevolg van de oorlog met Frankrijk verscheen het eerste nummer voor 1678 slechts op 14 maart.

Gezien het formaat van de toenmalige bladen eerder beperkt was, deed de uitgever ter gelegenheid van voornamen gebeurtenissen een bijvoegsel verschijnen. Onder het Oostenrijks bewind verdween Mercurius uit de kop van de gazette en werd vervangen door de dubbele Oostenrijkse adelaar. Einde 1721 werd het blad eigendom van de gebroeders Van der Ween. Twee jaar later verdween de titel " Ghendtsche Post-Tydinghen " en werd vervangen door " Gazette van Ghendt ". In 1761 bekwam Jan Thomas Meyer het privilege. Zijn weduwe kon het volhouden tot 1771, waarna het privilege overging naar de oudste zoon.

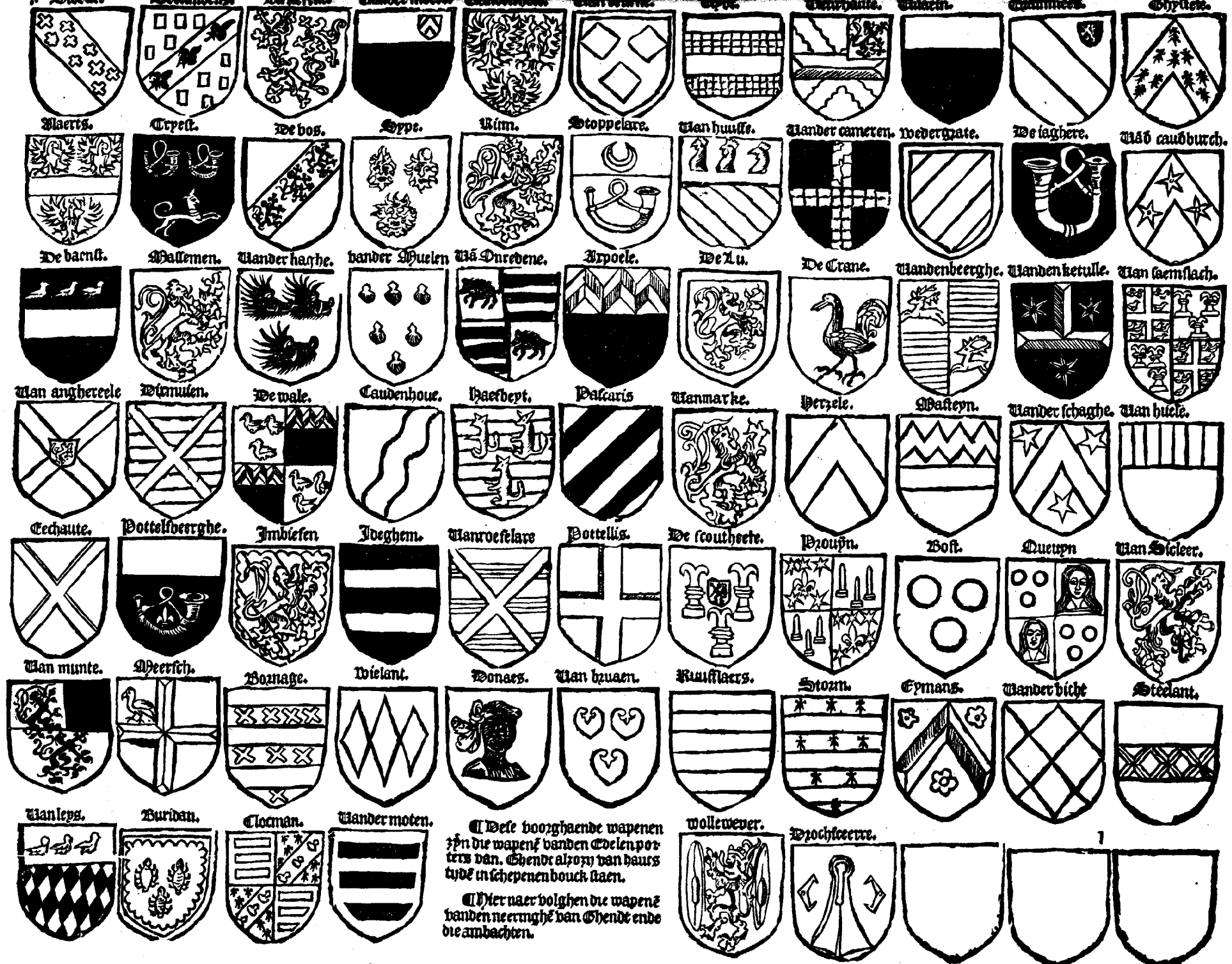
Halfweg de 18e eeuw kenden we een verbastering op taalkundig gebied ten gevolge van de Franse oorlogen en overheersingen. Een evolutie in de richting van de publiciteit was eveneens merkbaar, zodat er meer bijvoegsels werden toegevoegd.

Onder de Franse republiek verschijnt de Gazette onder het motto : Vrijheid, Gelijkheid, Onpartijdigheid.

In 1804 werd F.J. Bogaert eigenaar en kort daarop werd de titel :



Hyflet.
Gemmaes.
Wafelst.
Wapenst.
Wapen.
Wapen.
Wapen.
Wapen.
Wapen.
Wapen.



Maeris.

Cypell.

De bos.

Syppe.

Wim.

Stoppelare.

Van huills.

Wander cameten.

Wedergrate.

De iaghere.

Wab caudburch.

De barnst.

Wallemen.

Wander haghe.

bander Huelen

Wā Durebene.

Arpoel.

De Lu.

De Crane.

Wandenbeerghe.

Wanden ketulle.

Van saemslach.

Van anghereele

Wanulen.

De wale.

Caudenhout.

Waeft.

Pascaris

Wanmarke.

Wetzel.

Wafeyn.

Wander schaghe.

Van hiele.

Cehaute.

Pottelsbeerghe.

Imbiefen

Doeghem.

Wanroefelare

Pottellis.

De scoutseete.

Wroufn.

Wost.

Wueyn

Van Sicleer.

Van munte.

Wheersch.

Wornage.

Wielant.

Wonaes.

Van bruaer.

Wuiflaers.

Wtom.

Wymans.

Wander bicht

Wteelant.

Wan leys.

Wuridan.

Wloeman.

Wander moten.

Wese boozghaende wapenen
 sijn die wapen van Edelen por-
 ters van. Ghende alzojn van haurs
 tyde in sepeenen bouck staen.

Wier naer volghen die wapen
 vanden neeringhe van Ghende ende
 die ambachten.

Wollewever.

Wrochkeete.

" Gazette de Gand " en verscheen het blad met tweetalige teksten. Een wijziging bracht ons als titel : " Journal du département de l'Escaut et annonces ". De uitgever protesteerde met klem gezien het merendeel van de lezers fransonkundig waren. Echter zonder resultaat. Het duurde tot 9 februari 1814 vooraleer het blad terug in de moedertaal mocht verschijnen.

Uitgever Désiré-Jan Van der Haeghen nam in 1827 het blad in handen en in het eerste kwart van de 19e eeuw grepen nog verschillende wijzigingen in de titel plaats.

Het nummer van 24 juli 1831 bracht de eenvoudige titel : " Gazette van Gend ". Onder het uitgeverschap van Eug. Van der Haeghen wordt de Gazette een dagblad en meer bepaald in januari 1855 waarbij het zes maal per week verscheen.

Het einde van de 19e eeuw (vanaf 1 januari 1899) bracht een groter formaat zodat het blad kon wedijveren met de andere kranten. Vanaf 1 januari 1905 werd het uitgegeven door Arnold Van der Haeghen. De onpartijdigheid bleef bewaard en men zocht alleen een uitgebreide berichtgeving.

Tijdens de eerste wereldoorlog kende het dagblad een onderbreking. Nadien ging het in verschillende handen over tot het in 1927 een Vlaams liberaal orgaan werd voor Gent, gedrukt op de persen van "La Flandre libérale" tot in 1940.

De Gazette verdween voor goed in mei 1940 bij het uitbreken van de tweede wereldbrand. Het was niet alleen het oudste Gentse dagblad, maar meteen van gans Europa.

J. CL.

BRONNEN :

- Geschiedenis der Gazette van Gent, ontleend aan de Bibliographie Gantoise van Ferd. Van der Haeghen, Drukkerij A. VanderHaeghen, Gent, 1 januari 1913.
- Ferd. De Smedt, Uit de Geschiedenis van de Pers, Gent, 1951.
- F. Vanden Hole, Inventaris van nieuws-, vak- en kiesbladen. Rijksuniversiteit Gent - Centrale Bibliotheek, Gent, 1967.

VRAAG EN ANTWOORD .

VRAAG NR. 15 van Dhr. Johan Mulert, Gent.

- Bij uitgeverij De Sikkell verscheen in 1933 het alombekende boekje "Gênsche Prâot", de schrijver noemde zich Jan CLEPPE (geboren te Gent, 1865).
- Vooreerst werden de verhaaltjes, 75 in aantal, opgenomen in " Zondagsblad ", een bijblad van " VOORUIT ", verschijningsjaar 1927-28.
- Prof. Vercoullie schreef in het voorwoord : " de auteur beschikt over een onuitputtelijke schat dezer korte verhaaltjes ".

Vragen :

- 1) Wie schulde achter pseudoniem CLEPPE ?
- 2) Werden buiten deze publicatie andere "verholijkjes" uitgegeven ? In boekvorm ? In kranten ? In weekbladen of periodieken ?
- 3) Wie kent de erven van Jan Cleppe ? Zoals Prof. Vercoullie schrijft heeft Cleppe vermoedelijk meer van deze verhaaltjes geschreven. Mogelijk bezitten de erven zijn handschriften wat zou kunnen leiden tot de oplossing van de gestelde vragen.

Inlichtingen, waarvoor oprechte dank, via sekretariaat Heemkundige Kring, Rabotstraat, 10 Gent, of rechtstreeks aan Johan Mulert, Ryhovelaan, 54 Gent.

ANTWOORD op vraag nr. 14 van Dhr. H. Collumbien over de "stenen" in de Onderstraat :

- door Dhr. J. Decavele, stadsarchivaris :

De verwarring betreffende de Stenen in de Onderstraat vloeit voort uit een aantal verkeerde gevolgtrekkingen die Dierickx, Saint-Genois, Van Lokeren en De Potter uit de historische gegevens hebben gehaald : zowel het Ryhovesteen als het Braem- of Wulfaert Vilainsteen paalden aan het Werregarenstraatje, beide hebben een tijdlang aan de familie van de Kethulle behoord en tenslotte hebben beide in 1577-1578 tot gevangenis gediend voor de gevangenen van Ryhove. Zoals A. Van Werveke en na hem R. Schoorman hebben aangetoond, was het Steen tegenover de Serpentstraat wel degelijk het Ryhovesteen. Het grootste gebouw, in Doornikse steen, dateert uit de veertiende eeuw en kwam in 1499/1502 in handen van Jan van de Kethulle, heer van Ryhove. De Ryhove's, naar wie het huis voortaan genoemd werd, lieten in het begin van de zestiende eeuw het minder hoge bijgebouw links van het hoofdgebouw optrekken.

Aan de andere zijde van het Werregarenstraatje, waar nu de Laurentschool is, stond het Braemsteen of Wulfaert Vilainsteen. Met de laatste naam werd het huis in de veertiende eeuw aangeduid, de naam Braem- of Serbraemsteen werd algemeen gebruikelijk in de vijftiende eeuw, alhoewel men het in de zestiende eeuw ook wel eens " thuis van Schardau " heette. Ook het Braemsteen kreeg in de zestiende eeuw een annex, namelijk het nu nog bestaande gedeelte met de ingangspoort, dat omstreeks 1540 door de toenmalige eigenaar van het Braemsteen, François van der Gracht, heer van Schardau, werd gebouwd. Oorspronkelijk sloot de poort een private uitweg op de Onderstraat af van de herberg "De drie Coninghen" die zijn hoofdingang had aan de Hoogpoort. De oude toegangspoort aan de Onderstraat werd door Schardau in het nieuwe gebouw opgenomen.

Het oorspronkelijke Braemsteen en de nieuwbouw uit de zestiende eeuw werden voortaan als één geheel beschouwd. Het ensemble werd in 1578 aan de Rijke Klaren verkocht, vanaf 1623 bood het onderdak

ANTWOORD op vraag nr. 11 van Lic. A. Van den Kerkhove over de iconografie van de Maagd van Gent :

- Dhr. M. Van Wesemael, Gent, deelt mee dat hij, nog voor de winter, in Oostvlaamse Zanten, een omstandig artikel over de Iconografie van de Maagd van Gent zal publiceren.

- Dhr. Jo Van Waesberghe, Gent, bezorgde 7 uitstekende foto's met voorstellingen van de Maagd van Gent opgenomen op diverse platen in de stad.

- Dhr. Gustaaf Bracke, Gent, bezorgde een foto, op ware grootte, van een door hem gemaakte tekening van een goudstempel, voorstellende De Maagd van Gent, die voorkomt op de voor- en achterzijde van de "Almanach van Ghendt", gedrukt te Gent, bij Michiel Maes, Gezworen Stadsdrucker, in 't Groen Cruys, 1702.

Ons geacht lid vestigt er verder de aandacht op dat een achttal afbeeldingen van dergelijke stempels te vinden zijn in ARMORIAL BELGE DE BIBLIOPHILE van Vicomte de Jonghe d'Ardoye, Jos. Havemith en Georges Dansart, dl. II (1930), blz. 551-558 ; dat in het werk van E. Gevaert, L'Heraldique, son esprit, son langage et ses applications, blz. 40-41 gegevens voorkomen over de Maagd van Gent.

Aan alle medewerkers onze oprechte dank !

ECHO'S...REACTIES...VARIA .

=====

1. Gidsenbond van Gent en Oost-Vlaanderen : op 27 MEI e.k. WANDEL-VOORDRACHT op de KOUTER. Aanvang om 15 uur. Deelname 10 F. per persoon, ter plaatse te vereffenen.
2. " De kunstschilder Wilfried Sybrands ", interessante monografie door Jos MUREZ. Kunstuitgave, gedrukt op 500 exemplaren op luxecouchépapier, geïllustreerd met 20 reproducties. Te verkrijgen door storting van 120 F. op P.R. 4001.07 van Wilfried Sybrands, Martelaarslaan, 278 9000 GENT.
3. In verband met het geplande geschied- en oudheidkundig onderzoek van de Oudburg en het Gravensteen (cf. o.a. Gendtsche Tydinghen, jgI I, nr. 4 ,april 1972, blz. 63) schrijft Dr. M. Deruelle ons : " Aangaande de opgravingen in de jaren 1951-52, deze hebben vooral aan het licht gebracht allerlei gebroken en weggegooiden voorwerpen zoals brokken van potten, gebroken messen, enz. Het te treffen besluit was dat men hier te doen had met vuilnis, dat waarschijnlijk uit de straten van het Oudburg werd opgeladen, er bestond natuurlijk geen vuilnisdienst, ten einde in 1180 de basis voor het nieuw kasteel op te hogen. Inderdaad was dit niveau een paar meter hoger dan dat van ca. 800, waarvan men de woonzaal, onder de huidige, in de kelderverdieping teruggevonden had bij de herstelling rond 1900."
4. Pas verschenen : Brieven uit het Leieland, van Gaston-Pieter BAERT. Te verkrijgen door storting van 250 F. op P.R. 4345.00 K.O.K. DEINZE.

5. Tijdens de maand april overleed ons geacht lid Robert Creyf. Dhr. Creyf was een actief lid van verschillende kulturele verenigingen en ook de Heemkundige Kring " Gent " mocht vanaf zijn ontstaan op zijn belangstelling en steun rekenen. Onze vriend rustte in vrede.

Gaston Hebbelynck.

6. Toekomst van Gent : In ons vorig nummer hebben wij de aandacht gevestigd op het " Memorandum over de Toekomst van de Stad Gent " dat uitgegeven werd door " Bond Beter Leefmilieu " en o.m. gestuurd werd aan alle kranten. Wij hadden er ons aan verwacht dat dit zeer belangrijk document grote koppen zou gehaald hebben in alle Gentse kranten, maar hebben moeten vaststellen dat sommige toch wel blij hebben gegeven van zéér grote discretie. Bepaalde kranten die de indruk willen wekken dat ze Gents zijn, hebben zelfs middel gevonden om er geen woord over te reppen. Wanneer men dan bedenkt dat voor een Brusselse krant zoals " Le Soir " (9-10 april) dit frontpaginanieuws was, dan gaat men zich toch wel zekere vragen stellen. Ook omdat deze toch wel zeer opmerkelijke discretie ook reeds betoond werd bij vorige gelegenheden. Zo bvb. enkele jaren geleden toen Prins Albert een brief schreef aan Burgemeester Claeys om zijn bezorgdheid uit te drukken over bepaalde aspecten van de toekomstplannen voor Gent. Ook van deze, wij denken toch wel belangrijke brief, hebben de Gentenaars vooral kennis kunnen nemen in de franstalige Brusselse kranten.

Conclusie : als U goed geïnformeerd wilt zijn over zaken die essentieel zijn voor Gent, lees dan " Ghendtsche Tydinghen ".

H.C.

7. Op 16 april 1972 overleed de in 1896 geboren Gentse toneelspeler Henri Primo. Hij trad vele jaren op, samen met zijn vrouw Julia Dhooge. Zij maakten hun debuut in de Minard in 1916 en belandden in 1934 in de troep van Henri Van Daele waar zij meer dan 20 jaar speelden.

8. Onze bomen op de Kouter :

Het zal wel niet met een blij gemoed geweest zijn dat de Gentenaars gezien hebben dat er door het vellen van een reeks olmen op de Kouter een troosteloze kale plek ontstaan is. Het is natuurlijk niet de eerste maal dat er bomen gerooid worden op de Kouter. De laatste keer dat dit op grote schaal gebeurde was in 1883. Toen werden al de linden die op de Kouter stonden gerooid en vervangen door 99 olmen waarvan wij er nu nog een deel kunnen bewonderen.

Het is misschien interessant eens na te gaan hoe men toen te werk ging. Er was gebleken dat de linden ziek waren en het geen eeuwigheid meer zouden uithouden. Gedurende 6 jaar maakte men een voorbereidende studie. Een speciale Commissie werd aangesteld waarin niet alleen deskundigen zetelden van de stad, maar ook

van buiten de stad en zelfs uit het buitenland. Na het vellen van de bomen werd alles zorgvuldig voorbereid voor de nieuwe aanplantingen. Op een oppervlakte van 4 x 4 m. en op een diepte van 1,5 m. werd al de slechte aarde weggenomen en vervangen door het beste wat er te krijgen was op dat gebied. En toen kwam de "clou" van de Plantsoendienst: er werden 99 grote, volwassen olmen geplant ! Het transport gebeurde met een speciale wagen die ter beschikking gesteld werd door de Stad Antwerpen. En ze groeiden... Sinds 89 jaar is er veel veranderd. Wij leven in de eeuw van de vooruitgang en wij beschikken nu over speciale machines waarbij het mogelijk wordt volwassen bomen zo maar te verplanten. (Wat zouden die mensen van 1883 benijdende blikken geworpen hebben op dergelijk tuig!) Het zou dus niet redelijk zijn er aan te twijfelen dat onze Plantsoendienst minstens de prestatie van 1883 zal evenaren en dat wij weldra weer grote olmen zullen zien prijken op de nu kale plekken van onze Router.

H.C.

9. Groenkomitee Gent : perscommuniqué (ingekort)

" Het Groenkomitee Gent stelt met spijt vast dat het groenbeleid in onze stad nog maar weinig aan bod komt. Onze bomen worden verder afgetakeld. Het is hemeltergend te moeten vaststellen op welke barbaarse wijze al onze mooie bomen systematisch verninkt worden en omgezet in groteske telegraafpalen : Bijlokekaal, Eaertsoenkaal, Coupure, Hageiandkaal, Bechten Walle...Heeft men dan écht gezworen om van Gent de lelijkste stad van ons land te maken ? Men hoeft niet af te komen met het argument dat dit noodzakelijk is. Dit is niet waar ! Boomspecialisten zijn het er over eens dat dit zogenaamde "kandelaberen" een slechte methode is die de gezondheid van de bomen ondermijnt. Of zoekt men dat misschien ! "

10. JAARLIJKSE ALGEMENE VERGADERING VAN HEEMKRINGEN IN OOST-VLAANDEREN

ingericht door het " Land van Rode " gaat door te Gentbrugge, op zaterdag 27 mei 1972. Samenkomst : Gemeentehuis Gentbrugge, Kas-
teelstraat, 12. Begin 14u 30.

Dagorde :

- 14u30 Ontvangst op het Gemeentehuis.
- 16 u Zitting in de feestzaal van het Sint-Gregoriusinstituut voor gehandicapten, J. Destréelaan, 100 Gentbrugge.
Welkomstwoord door E.H. De Brouwer, Verbondsvoorzitter.
Huldewoord aan Dr. Behets, stichter en voorzitter van de Oost-Oudburg, bij het tienjarig bestaan van deze Heemkring.
De Heemkring "Land van Rode" ontvangt de andere Heemkringen.
Wenken, suggesties en besprekingen vanwege de aanwezige Heemkringen, elk zijn zeg.
- 17 u Poppenspel door Poppentheater "Festival" van Gentbrugge.
- 17u30 Gezellig aan tafel.

De deelnemers die aan dit gezellig samenzijn wensen deel te nemen, worden verzocht, voor 20 mei as 30 Fr (per persoon) te storten op PR 1020558 van het Heemkundig Genootschap "Land van Rode" Gent-

brugge.

GENT IN DE SPIEGEL VAN DE DAGBLADEN, VROEGER...EN NU .

1. De bestbewaarde burcht van West-Europa :

=====
 Het is opvallend hoe ons aller Gravensteen, telkenjare, met het leeuwenaandeel aan bezoekers aan de haal gaat, en het onderwerp bij uitstek blijft uitmaken van de fotoliefhebber. De vergrijsde Gentenaars van zo'n drie generaties terug vertellen van het Gravenkasteel, toen het minder gelukkige en roemrijke dagen kende : een tot fabrieksgebouwen omgebouwd roversnest, met krotten binnenin, en aangeplakte huisjes langs de ringmuur. Boven dit alles: de walmende schoorstenen der spinnerijen. Dan zullen de brave oudjes nog vertellen, hoe in het laatste decennium van vorige eeuw het hele zootje tegen de vlakke ging, tot nog slechts enkele originele muren overeind bleven. Zo'n 17 jaar werd er gepland, gesjouwd, gebouwd en gerestaureerd aan de "bestbewaarde burcht van West-Europa".

Uit de vergeelde verzamelde jaargangen van het dagblad Vooruit, tekenden wij enkele bijzonderheden op over de aanpak en de eerste jaren der restauratiewerken aan het Gravensteen :

Woensdag, 14 december 1887 : " In de laatste zitting van de gemeente raad werd een aanzienlijk eerste krediet gestemd om de werken ter herstelling van het Gravenkasteel aan te vangen. De ingangspoort zal van de daartegen aangeplakte huisjes worden ontdaan."

Einde 1888 is stad en staat in het bezit van alle gebouwen binnen de ringmuur. Enkel een hangend proces omtrent de voormalige fabriek van wijlen Delise staat dit feit nog in de weg. Van de huisjes, langs de Veerleplaats en Geldmunt, zijn reeds een groot aantal door de overheid verworven.

Bij de aanvang van 1889 meent de stedelijke overheid alle huizen langs de Veerleplaats ineens te moeten afbreken " wat een belangrijk deel van het monument zou zichtbaar maken." In mei van hetzelfde jaar schijnt van de oorspronkelijke mening afgezien te worden, wanneer de krant meldt :

" Men zou afgezien hebben van de onmiddellijke afbraak van al de huizen der Veerleplaats, die tegen de ringmuur van het Gravenkasteel geplakt zijn. Slechts één enkel der huisjes zou ten titel van proef afgebroken worden, namelijk het vroeger zogezegd Beulshuizeken, dat links van de ingangspoort staat. Integendeel, zou men langs binnen dapper de hand aan het werk slaan."

In augustus 1889 gaan de slopers aan het werk. Vooreerst worden de parasitaire woningen binnen in het Steen aangepakt, werk dat in oktober schijnt voltooid te zijn. Intussen werd het Beulshuizeken, links van de ingangspoort, gesloopt.

Op 5 maart 1890 meldt de krant dat de werken goed opschieten : " De afbraak der gebouwen in het Gravenkasteel vordert nu zeer snel. De grote bouw der voormalige katoenfabriek is tot aan het eerste verdiep afgebroken. De koer ligt vol oud materiaal : deuren, kassijnen, balken, stenen..."

De slooping van de huisjes aan de zijde der Veerleplaats blijkt minder snel te vorderen, getuige dit bericht :

" 11 juli 1891 : binnenkort zal men enige huizen afbreken op de Veerleplaats. Daar de huurder van het huis 357 C nog pacht heeft tot september 1892, heeft men best geoordeeld nu slechts de huizen genummerd 15 tot 21 te doen afbreken, ter linkerhand van de ingang van het kasteel. Na de afbraak zal een afsluiting geplaatst worden gaande van de ingang tot het huis 167 C."

Zes maanden later sleept de vrijmaking van de ringmuur nog verder aan, wanneer we lezen : " Naar men andermaal meldt, zal de afbraak der huizen in de Hoge Zonnestraat (nu : Rekelingestraat, van Veerleplein tot Burgstraat) in aanbesteding gelegd worden, zodat de buitenmuur van het Gravenkasteel tot aan het huis van de heer Allo, dicht bij de Oordeelbrug, zichtbaar zal worden."

Langzaam maar zeker verrijst de Fenix uit zijn as, wanneer we enkele jaren later, we schreven toen 1897, in de Gentse bladen lezen : " Sedert men drietal dagen (3 maart 1897) is men bezig met de grond gereed te maken tussen het Gravenkasteel en de omheining. Men gaat er gewassen planten. Dat zal het uitzicht wat verfracen."

De kredieten voor de verdere herstellingen bleven traag uit de kas komen. De kalender zou nog 1905 wijzen vooraleer de moesteten herrees. Het huis van de graaf kreeg zijn voltooiing in 1908, met een een bekroning op het werk van architect J. De Waele en konserverator A. Van Werveke.

Misschien kunnen we toch, met een knipogje, aan onze kinderen vertellen dat Gent één der mooiste en bestbewaarde versterkte kastelen uit de Middeleeuwen bezit. Of niet ?

René Hespel

2. In verband met de verdwijning van de " Prometheus " van Louis Van Biesbroeck, verschenen in verschillende kranten reacties van lezers. Wie zich voor dit geval interesseert verwijzen wij naar HET VOLK (4 april en 14 april 1972) en HET LAATSTE NIEUWS (24 april 1972).

Voor Bouwnieuws van het stadscentrum leze men DE GENTENAAR van 29/30 april 1972.

3. Nieuwe straatbenaming, cf. Het Volk, 19 april 1972, p. 18
 - de voetgangersbrug de Overzet verbindend met het eiland Malem heet voortaan Eiland Malembrug, en
 - de verkeersbrug over de Coupurevaart, rechtover de Hospitaalstraat, de Hospitaalbrug.
4. Onder de titel 'Gentse pater op Mexicaanse postzegel' vestigt VOORUIT van 21 april 1972 de aandacht op de minderbroeder Pedro de Gante (* Aaigen 1479 - + Mexico 1572). Pieter van Gent, eigenlijk Pieter de Muur kwam in 1522 te Texaco (Mexico) aan als geloofspreker. Hij slaagde erin het beeldschrift der Azteken te ontcijferen, stichtte te Texaco de eerste "koloniale school", richtte te Mexico de eerste drukkerij van de Nieuwe Wereld op en verdedigde hardnekkig de inboorlingen tegen de Spaanse overheersers.

5. In Het Volk van 8 april 1972, p. 14 verscheen een verslag van de Jaarvergadering van de Vrienden van het Oud Begijnhof te Gent die doorging op zondag 7 april 1972.

Terecht heeft voorzitter Edmond Boonen erop gewezen dat het Oud Begijnhof een waardevol monument is van ons cultuur patrimonium en heeft hij gewezen op de inspanningen die andere Vlaamse steden als Leuven en Diest, doen voor de instandhouding van hun begijnhoven.

In dat verband willen we ook wijzen op de door de stad Brugge geplande herwaardering van de historische binnenstad (cf. verslag in Het Laatste Nieuws, 25 april 1972, p. 5)

Hoeveel loopt de culturele klok te Gent eigenlijk achter ?

A. V.d.K.

L E D E N L I J S T .

In aansluiting met onze voorgaande ledenlijsten laten we hierna, in alfabetische volgorde, de namen en adressen van onze nieuwe leden verschijnen. Het Bestuur dankt al deze Mevrouwen, Mejuffrouwen en Heren voor hun belangstelling en vertrouwen. De ledenlijst is volledig tot 5 mei 1972.

221. Ir. P. Bouquet, Kortrijkse Steenweg, 327 9000 GENT
222. Mevr. G. Claus-Collumbien, Zeedijk 75 - App. T 8 8460
KOKSIJDE
223. Mevr. P. Collumbien-Van Ootegem, Home "Douce Luce" Brook-
straat, 22 1980 TERVUREN
224. Mevr. Yv. De Smedt-Waeri, Kongostraat, 72 9000 GENT
225. Prof. dr. F. De Smidt, Zwarte Zustersstraat, 30 9000 GENT
226. Dhr. P. Detemmerman, Hendrik Serruyslaan 32/4e 8400
OOSTENDE
227. Mej. R. Dhanens, De Pintelaan, 287 9000 GENT
228. Lic. P. Huvenne, Schoolstraat, 31 9110 ST.-AMANDSBERG
229. Dhr. H. Janssens, Nederstraat, 12 1712 VLEZENBEEK
230. Mevr. H. Janssens-Collumbien, Aan de Bocht, 14 9000 GENT
231. Dhr. P. Kongs, Bukkestraat, 6 9741 VURSTE
232. Dhr. V. Ronse, Lievestraat, 2 9000 GENT
233. Dhr. M. Roosen, Aan de Bocht, 15 9000 GENT
234. Dhr. R. Tondat, Peperstraat, 83 9900 EEKLO
235. Ere-notaris Ed. Troch, Frère Orbanlaan, 13 9000 GENT

236. Dhr. K. Van Assche, journalist, Fortlaan, 14 9000 GENT
 237. Dhr. Vanden Berghe, Prinsenhof, 36 9000 GENT
 238. Dhr. M. Van den Daelen, advocaat, Sint-Niklaasstraat, 26
 9000 GENT
 239. Dhr. R. Van den Hove, Weldadigheidstraat, 42 9002 LEDEBERG
 240. Dhr. D. Van Durme, Keizer Karelstraat, 199 9000 GENT
 241. Dhr. R. Van Eyndhoven, Krijgslaan, 56 9000 GENT
 242. Dhr. Van Fleteren, Martelaarslaan, 236 9000 GENT
 243. Dhr. Ch. Van Hecke, Residentie Sacra-Via, Bisschoppenhof-
 laan, 437 2100 DEURNE
 244. Dhr. R. Verlinden, Rijsenbergstraat, 87 9000 GENT
 245. Dhr. G. Vermoens, Heidenberg, 54 1200 BRUSSEL
 246. Dhr. A. Willems, Gr. De Smet de Naeyerpl., 21 9000 GENT

SPECIAAL STEUNFONDS

=====

Sinds het februari-nummer van Genetsche Tydinghen werd er gepoogd het peil van ons blad te verbeteren door het inlassen van illustraties. Deze illustraties, die dank zij de belangloze medewerking van een paar leden kunnen verschijnen, maken de tekst van ons blad duidelijker en genietbaarder.

Vanaf dit nummer is het ons mogelijk ons maandblad volgens een fotocopie-systeem te laten verschijnen. Dit komt niet alleen de netheid van onze uitgave ten goede maar biedt bovendien de mogelijkheid bijkomende illustraties te laten verschijnen. In naam van het bestuur dank ik ons geacht lid Jan Rogier door wiens tussenkomst dit mogelijk is geworden.

Met het oog op het verder opvoeren van de kwaliteit en de presentatie van ons maandblad en teneinde andere plannen te kunnen realiseren, we hopen een jaarboek te kunnen uitgeven, heeft het bestuur besloten vanaf het mainummer een Speciaal Steunfonds op te richten. U kunt Uw medewerking en sympathie betuigen door te storten op onze P.R. 10504.73 Heemkundige Kring " GENT " 9000 Gent met de vermelding Bijdrage Speciaal Steunfonds. De stortingen zullen in ons blad, op basis van chronologie, gepubliceerd worden. Het bestuur durft rekenen op Uw belangstelling en steun.

Roger Tuytschaever.

1. GRONDKREDIET VAN BELGIE, Gent.
 Directeur Marcel CAMBIER

1000,- F.

236. Dhr. K. Van Assche, journalist, Fortlaan, 14 9000 GENT
 237. Dhr. Vanden Berghe, Prinsenhof, 36 9000 GENT
 238. Dhr. M. Van den Daelen, advocaat, Sint-Niklaasstraat, 26
 9000 GENT
 239. Dhr. R. Van den Hove, Weldadigheidstraat, 42 9002 LEDEBERG
 240. Dhr. D. Van Durme, Keizer Karelstraat, 199 9000 GENT
 241. Dhr. R. Van Eyndhoven, Krijgslaan, 56 9000 GENT
 242. Dhr. Van Fleteren, Martelaarslaan, 236 9000 GENT
 243. Dhr. Ch. Van Hecke, Residentie Sacra-Via, Bisschoppenhof-
 laan, 437 2100 DEURNE
 244. Dhr. R. Verlinden, Rijsenbergstraat, 87 9000 GENT
 245. Dhr. G. Vermoens, Heidenberg, 54 1200 BRUSSEL
 246. Dhr. A. Willems, Gr. De Smet de Maeyerpl., 21 9000 GENT

SPECIALAAL STEUNFONDS

Sinds het februari-nummer van Genetsche Tydinghen werd er gepoogd het peil van ons blad te verbeteren door het inlassen van illustraties. Deze illustraties, die dank zij de belangloze medewerking van een paar leden kunnen verschijnen, maken de tekst van ons blad duidelijker en genietbaarder.

Vanaf dit nummer is het ons mogelijk ons maandblad volgens een fotocopie-systeem te laten verschijnen. Dit komt niet alleen de netheid van onze uitgave ten goede maar biedt bovendien de mogelijkheid bijkomende illustraties te laten verschijnen. In naam van het bestuur dank ik ons geacht lid Jan Rogier door wiens tussenkomst dit mogelijk is geworden.

Met het oog op het verder opvoeren van de kwaliteit en de presentatie van ons maandblad en tenzinde andere plannen te kunnen realiseren, we hopen een jaarboek te kunnen uitgeven, heeft het bestuur besloten vanaf het minimumaer een Speciaal Steunfonds op te richten. U kunt Uw medewerking en sympathie betuigen door te storten op onze P.R. 10504.73 Heenkundige Kring " GENT " 9000 Gent met de vermelding *Édévage Speciaal Steunfonds*. De stortingen zullen in ons blad, op basis van chronologie, gepubliceerd worden.

Het bestuur durft rekenen op uw belangstelling en steun.

Roger Tuytschaever.

I. GRONDKREDIET VAN BELGIE, Gent.

Direkteur Marcel CASSIER

1000,- F.

BIBLIOGRAFISCHE SPROKKELINGEN

1. E. BROUETTE, Répertoire des tables générales des revues d'histoire, d'histoire de l'art et d'archéologie de Belgique, in : ARCHIVES ET BIBLIOTHEQUE DE BELGIQUE, XLII, 3-4 (1971), blz. 389 - 416.
Vermeldingen van verschenen inhoudstafels, ook van tijdschriften te Gent verschenen als bv. de Messenger des Sciences historiques. Een werkinstrument dat bij vorsingswerk van veel nut kan zijn.
2. CATALOGOOG, Gentse Konstruktieve Kunst. Centraal Museum Utrecht-18.1 t/m 5.3.1972; Museum voor Schone Kunsten Gent 18.3 t/m 1.5.1972, Utrecht, Kemink en Zn., 8°, 76 blz., ill.
3. HANDELINGEN der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent. Nieuwe Reeks, XXV (1971).
Bevat volgende belangwekkende bijdragen :
 - J. DE GRAUWE, De Stichting van de Gentse Kartius "Koningsdal" te Rooigem in de Parochie Ekkergem, Blz. 3 - 29
 - H. BATHAZAR, Het Sociaal-Politiek Wisselingsproces op het einde van de 18e eeuw - Casus : De Gentse Collatie, Instrument van Politieke Doorbraak, blz. 31 - 71
 - H. DE SCHAMPHELEIRE, E. WITTE, F. V. BORNÉ, Vrijmetselaars te Gent tijdens het Empire en de Hollandse Periode (1804 - 1824), blz. 73 - 209
 - J. ART, Bijdrage tot de Geschiedenis van het Protestantisme in Oost-Vlaanderen 1830-1914, blz. 211-222.
 De Handelingen kunnen besteld worden bij Ehr. J. Pauwels, Stadsarchief, Abrahamstraat, 13 Gent. Prijs : 150 F.
4. E. LAMBERTS, Kerk en Liberalisme in het Bisdom Gent (1821-1857), Leuven, Uitgave universiteit, 1972. Prijs : 750 F.
Het werk bestudeert de geschiedenis van het liberaal-katholicisme en het ultramontanisme. Wie belangstelling heeft voor de kranten en het politieke leven te Gent vindt er een massa interessante gegevens.
5. P. KLUYSKENS, Gent en Groot-Brittanië, XII : Van Willem III tot Marlborough ; XIII : De legendarische Marlborough; XIV : Marlborough slaat een tweede maal toe. in DE GENTENAAR van 23 april, 25 april en 9 mei 1972.

DE VERDEDIGING VAN HET GENTSE KULTUURPATRIMONIUM IS OOK UW ZAAK !
WORDT LID VAN DE HEBMKUNDIGE KRING " GENT "

LIDMAATSCHAPSBIJDRAGE : 150 F.

P.R. 10504.73 p.a. Rabotstraat, 10 9000 GENT

BIBLIOTHEEK EN ARCHIEF

Ons geacht lid, Wilfried Steeghers, Gent, schonk aan onze bibliotheek zijn volgende bijdragen :

- W. STEEGHERS, Gust Steeghers (1879-1949). Overdruk APPELTJES VAN HET MEETJESLAND, XVIII (1967), 4 blz.
- IDEM, Julius De Hulsters (1857-1938), Overdruk uit APPELTJES VAN HET MEETJESLAND, XX (1969), 10 blz.
- IBIDEM, Joannes Maria De Nillecamps. Burgemeester van Watervliet (1792-1849). Overdruk APPELTJES VAN HET MEETJESLAND, XIX (1968), 4 blz.
- IBID., Prosper Bernardus Aloïse Van Acker (1868-1937). Overdruk APPELTJES VAN HET MEETJESLAND, XXI (1970), 9 blz.
- IBID., De Familie Steeghers. Overdruk APPELTJES VAN HET MEETJESLAND, XIV (1963), 40 blz.
- IBID., De Kwartierstaat van Eduard Steeghers (1879-1930) broodbakker te Gent. Overdruk uit ONS HEEM, 5 blz.
- IBID., Het Patershol te Gent. Overdruk uit ONS HEEM, 5 blz.
- IBID., De kwartierstaat van Pieter Antoon Piessens. Gemeenteraadslid der stad Beklo (1824-1920), s.l.,s.d., 5 blz.
- IBID., Genealogische gegevens betreffende de familie De Nocker te Zelzate en te Watervliet in de 18de eeuw. Overdruk VLAAMSE STAM, jg. 6 (1970), blz. 350-352.

Als ruilabonnementen ontvingen we :

- MONOGRAFIEËN VAN DE HEEMKUNDIGE KRING " HET LAND VAN NEVELE " I , Het Literaire Leven in het Land van Nevele, Landegem, Uitgever J. Taeldeman, 1972, 121 blz., ill.
- BERICHTENBLAD van de Heemkundige Kring " Het Land van Nevele ", III, 1 (1972), 61 blz.
- NOTULENBLAD nr. 28 van de Heemkundige Kring "MARKA" van Maria-kerke, januari-maart 1972, 8 blz.
- TRIVERIUS, Driemaandelijks tijdschrift van de Heemkring Triverius-Brakel, II, 2 (April 1972), 25 blz.
- HEDEDELINGEN van de Heemkundige Kring van Mero, Driemaandelijks tijdschrift, XII, 2 (April 1972), blz. 9-16.
- DE SOUVEREINEN, Tijdschrift van de Heemkring van Lokeren en omgeving, III, 2 (April 1972), blz.25-48.
- GEMEENTEKREDIET VAN BELGIE, Driemaandelijks tijdschrift, 26 jg. nr. 100 (April 1972), 131 blz.

Aan allen opze oprachte dank.

Voor eventuele ontlezing dient contact genomen te worden met het sekretariaat Rabotstraat, 10 Gent.

Documentaire Fiche: KARELKE WAERI

=====

Ongetwijfeld de populairste volkszanger die Gent ooit gehad heeft. Werd geboren op 3 Juli 1842 in de Veerstraat. (In onze tijd omgedoopt tot Veermanstraat en nu vrijwel verdwenen door de bouw van de nieuwe telefooncentrale).

Zoon van Pierre Adrien en van Pauline Josine De Baedts. Overleed vrij onverwacht in die zelfde Veerstraat op 15 Maart 1898. Niet in zijn geboortehuis, maar in het huis Nr.1 dat gelegen was op de hoek van de KeizerKarelstraat. Hij was slechts enkele dagen ziek geweest en stierf van wat men toen "influenza" pleegde te noemen.

Hij werd de volgende dag begraven op het gemeentekerkhof van de Brugse Poort. Zijn graf werd niet herkocht en is sinds lang verdwenen.

Hij was in 1868 getrouwd met Sidonie De Meyer. Er waren 6 kinderen: 5 zonen en 1 dochter.

De ouders van Karelke waren handwevers die er gemakkelijk zouden gekomen zijn, ware het niet dat zijn vader een onverbeterlijke dronkaard was. De plesante "Piro" Waeri zoals hij genoemd werd, was een welgekomen gast in de herbergen waar hij niet zelden dichtjes maakte voor de vuist. Spijtig genoeg was Piro veel minder vermakelijk in de huiskring waar hij meestal dronken en zonder loon belandde. Hij trok zich weinig aan van de opvoeding van zijn kinderen en zonder een toeval zou waarschijnlijk geen van hun ooit de school gezien hebben.

In 1849 werd Piro Waeri, die trouwens een zeer bekwaam werkmans was, opperbaas en leermeester in een fabrieksschool te Aalter. In deze school die onder staatstoezicht stond werd de boeren het weven aangeleerd. In het dorp was er een kostschool die tevens fungeerde als gemeenteschool. Het is daar dat onze, toen 7-jarige spruit, zijn onderwijs ontving. Het schrander Karelke was weldra de eerste van de school en werd als voorbeeld gesteld voor zijn medescholieren. Ook voor muziek toonde hij veel aanleg en het gebeurde wel dat zijn moeder (een zeer brave vrouw) hem op zolder bezig vond met het maken van een snaartuig, bij middel van een paardshaar dat gespannen werd op een oude koef. Op de eenvoudigste speeltuigen maakte hij muziek en toen hij 14 jaar was kon hij een gans gezelschap vermaken met een blikken fluitje.

In 1856 werd de vader ontslagen in de fabrieksschool. Hij begaf zich weer aan de drank en weldra werd het gezin in de ellende gedompeld. Het leven werd er een hel en de kinderen die er de kans toezagen ontvluchtten het ouderlijk dak. Dit was in 1858 het geval met zijn oudste broer Jan die op het weefgetouw werkte. Hierdoor moest Karel de school verlaten om zijn broer te vervangen.

In 1861 ontliiep ook hij de ouderlijke woning en trok naar Gent waar hij bij zijn peter leerjongen-ijzerdraaler werd. Te zwak voor een dergelijk ambacht werd Karelke opvolgentlijk loopjongen bij een fotograaf, pasteibakker en eindelijk bakkersgast. Als dusdanig kon hij genoeg geld bijeenbrengen om zijn vurigste wens in vervulling te doen gaan: Hij kocht een oude viool en stond meteen aan het begin van zijn zangerscarrière.

In 1862 brak er alhier een grote katoencrisis uit. Zijn broer had sterk van deze crisis te lijden en Karel besloot het gezin te helpen. Hij kocht een oude violoncelle, leerde zijn broer daar wat op spelen en samen gingen zij 's zondagsavonds in de herbergen zingen. De opbrengst diende tot ondersteuning van zijn broeders gezin. In het begin konden zij maar weinig spelen, zij zongen er zo maar wat op los, zich zelf begeleidend. Langzamerhand ging dit vlotter en ze verlieten hun werk om zich volledig te wijden aan het vak van volkszanger. Hun eerste reis (te voet natuurlijk) ging naar Aalst. Hun tweede naar Veurne. Zij deden de kermissen en markten en gingen ook wel na de hoogmis, aan de uitgang der dorpskerk zingen. Karelke maakte zelf de liedjes welke hij de boeren voorzong en verkocht. Alhoewel hij een zeer katholieke opvoeding genoten had was hij een vijand van de "papen" en vele van zijn politieke liederen zijn een heftige aanval tegen de "clericalen". Er dient nochtans gezegd dat hij nooit het geloof als dusdanig aanviel, maar wel de misbruiken hekeld. Dit werd minder gewaardeerd op den buiten en hij verlegde dan ook zijn werkterrein naar de stad. Aanvankelijk aangetrokken door de liberalen werd hij ook door dezen ontgoocheld en toen de arbeiderspartij ontstond te Gent werd hij één van haar vurigste aanhangers. Hij werkte mee onder het pseudoniem "Cies Knoopelincks", maar ook daar kon hij op niet al te veel dankbaarheid rekenen. Dit was feitelijk redelijk normaal wanneer men bedenkt dat Karelke ten strijde trok tegen het onrecht van welke kant het ook mocht komen en het niet in zijn natuur lag daar iets of iemand bij te sparen.

Karelke was een enorm populaire figuur in onze stad en daar waar hij verscheen was het feest. Van zodra hij binnenkwam begon men reeds te lachen. Hij was zeer klein van gestalte (1,54 m.), vandaar het steeds gebruikte verkleinwoord. Hij was een typische figuur met zijn kaal voorhoofd, nog wat overblijvende rosse haren, zijn oogjes die gultig schitterden achter de brilleglazen, zijn beenderig en gerimpeld gelaat en... zijn viool. Steeds lachend en altijd goed gehumeurd, beleefd en vriendelijk en onveranderlijk in het zwart gekleed. Wat zijn stem zelf betrof, men zou hem kunnen misdeeld beschouwen door de natuur, ware het niet dat zijn krijsende neusstem in feite een troef voor hem was, want zij stemde op zichzelf reeds tot lachen. Op een paar uitzonderingen na waren al de teksten die Karelke zong door hemzelf geschreven. Men schat hun aantal op meer dan 500. Daaronder zitten er enkele tientallen zogenaamde "vetjes", t.t.z. liedjes in het heel lichte genre die wij als "gewaagd" zouden kunnen bestempelen. Deze zong Karelke enkel op aanvraag en als er geen kinderen bij waren, want op dit punt was hij zéér streng. Ook vroeg hij steeds de speciale toelating als er dames aanwezig waren. Hij was trouwens een fijngevoelige psycholoog en voelde onmiddellijk aan tot waar hij mocht gaan in een bepaald gezelschap. Karelke speelde niet wijl hij zong en zong niet wijl hij speelde. Hij galde zo maar zijn verzen uit en onderstreepte iedere zin met een wreef van zijn strijktok. Des winters was hij te vinden in de Gentse herbergen, in de zomer eveneens in de guingetten aan de stadstrand. Hij kwam niet alleen zijn liedjes zingen in de volksherbergen, maar evenzeer in de burgercafé's van het stadscentrum. En als hij dan bij die rijke heren rondging met zijn zeeschelp was de opbrengst altijd goed. Als melodie gebruikte hij een beperkt aantal populaire wijsjes: dit leverde het voordeel dat zijn hoorders vlugger konden meezingen.

Weinig gekend is het feit dat Karelke ook optrad in het buitenland, zó in Holland, Noord-Frankrijk en zelfs... Beieren! Hij was meestal vergezeld van zijn vrouw Sidonie (1,47 m.) die zich zeer goed uit slag trok op de gitaar en op niet onaardige wijze Franse romances kon zingen. Samen traden zij regelmatig op op bruiloften en familiefeesten.

Het gebeurde ook wel dat hij liedjes schreef op bestelling.

Zo schreef hij in de carnavalperiode speciale liedjes, o.m. voor de danszaal "Valentino" op de Kuiperskaai en voor "De Zwarte Ram" in de Lange Violettenstraat.

Karelke heeft heel wat politieke liedjes geschreven. Hij betoonde slechts weinig respect voor de politiciërs met wie hij de draak stak, in het bijzonder in verband met hun mooie kiesbeloften en met wat er na de kiezing van terecht kwam. (Wij hebben zo de indruk dat deze inspiratiebron op verre na nog niet opgedroogd is).

Wanneer men over hem spreekt is het gebruikelijk te vermelden dat hij de "Gentse Béranger" genoemd werd, zij het dan ook dat het doorsneepubliek van Karelke de naam Béranger wel nooit zal horen uitspreken hebben.

Zonder het belang van de politieke liederen te willen onderschatten moet toch gezegd worden dat, als Karelke zo populair gebleven is, het vooral is wegens zijn kluchtige liederen. Men zegt dat er geen echte Gentenaar te vinden is die niet minstens een paar koepletten van Karelke kent. Dit is waarschijnlijk juist, maar wat men nog kent zijn niet de politieke liederen, maar wel: "en ze sprak als mijn hondje zou bassen."

Hoe kwam het dat Karelke zo enorm populair was ?

Wij denken dat de uitleg eenvoudig is: het was wegens zijn verbondenheid met het volk. Hij was in feite de verpersoonlijking van het Gents karakter en iedere Gentenaar herkende zichzelf een beetje in Karelke. Geleerde analyses en vergelijkingen met dichters hebben geen zin en slaan nergens op. Men moet Karelke nemen voor wat hij was: een volkszanger die volledig afgestemd was op de golfengte van zijn publiek.

Wij mogen zeggen dat Karelke en Sidonie 2 brave mensen waren die hard gewerkt hebben om hun kinderen een degelijke opvoeding te geven. Zelf waren zij ook intelligent en ontwikkeld en zij hanteerden vlot beide landstalen, wat in die tijd toch wel een zeldzaamheid was bij de volkmensen. Vermeldenswaardig is ook dat de 6 kinderen niet alleen een beroep leerden, maar alle zes naar het Conservatorium gingen (3 behaalden er trouwens een Eerste Prijs).

Om de mens beter te leren kennen is het zeer instructief zijn handschriften te bestuderen die bewaard worden in onze Universiteitsbibliotheek. Het is trouwens zéér boeiende lectuur. Karelke schreef zijn liedjes zorgvuldig in langwerpige, zogenaamde "Agenda's de Comptoir" van het formaat 13 cm. x 31,5 cm. In de Manuscriptenafdeling berusten 7 dergelijke agenda's. Sommigen had hij reeds vroeger gebruikt om er zijn ontvangsten en uitgaven in te boeken, maar aangezien dit niet zo veel plaats in beslag nam, werd de overblijvende ruimte naderhand gebruikt om er zijn liedjes in te schrijven in een regelmatig, duidelijk leesbaar schrift. Niet alleen zijn liedjes schreef hij er in, maar hij noteerde ook zorgvuldig de copie van de brieven die hij op rijm schreef naar vrienden. Dat rijmenmoet hem werkelijk in het bloed gezeten hebben.

Karelke heeft ook liedjes van anderen omgewerkt en ook dit werd zorgvuldig ingeschreven. Zo zien wij bvb. op 2 Januari 1880: "De Genever of de Duivel op Flesschen" door Jan Van Rijswijk. Van 59 op 25 koepletten gebracht (gelukkig maar!) Misschien minder bekend is het feit dat Karelke zich ook wel eens waagde aan Franse liedjes. Zo komen wij bvb. een "Fleur de Mai" tegen.

Het is zeer instructief de uitgaven en inkomsten eens na te gaan. Zo zien wij bvb. dat hij in 1877, 36 centimes betaalde voor de "kloeften van Pier", voor 60 centimes snaren kocht en 50 centimes moest neertellen voor een doos frakknoppen. Ook het "nieuwjaar" aan de gasettendrager staat zorgvuldig geboekt.

De inkomsten mogen vrij hoog genoemd worden, zij het dan ook dat ze op vele weekdagen nul waren. Op Zaterdag en vooral op Zondag bereiken zij een hoogtepunt. Dan gaan zij gewoonlijk over de 10 fr. en gaan vaak tot 20 fr. Een peik wordt bereikt in de carnavalperiode en dan komen wij zelfs een dag tegen van 35 fr.!! Wat dan toch een aanzienlijk bedrag was in die tijd.

Dit geld wordt echter niet verbrast en hij de uitgaven komen wij dan ook posten tegen zoals: Spaargeld Jan: 1,00 fr.

Spaargeld Pier: 1,00 fr.

enddergelijke meer.

Wat de achternaam van Karelke betreft heerst er een zekere verwarring. Niemand schijnt goed te weten hoe die naam nu precies moet geschreven worden. Officieel is de naam: WAURI. Zo schreef ook Karelke zelf... als hij niet WARIE schreef, want opmerkelijk is wel dat hij beide schrijfwijzen gebruikte. De getuigschriften van zijn school (daterend van 1855-1856 staan op naam van Warie. De officiële stukken en zijn "Certificat d'Identité" spreken van Waeri. Zijn afstammelingen gebruiken trouwens deze laatste officiële schrijfwijze. Een ander feit dat slechts weinigen kennen: Een paar jaar voor zijn dood had Karelke het beroep van liedjessanger opgegeven.

De portretten en afbeeldingen van Karelke zijn weinig talrijk. Iedereen kent de klassieke foto waar Karelke opstaat, zijn viool vasthoudend met beide handen, de strijkstok naar beneden hangend. De originele foto die gediend heeft om er het bekende cliché van te maken bestaat nog en is in het bezit van de Heer Jules Waeri. Hij bezit eveneens een foto van Karelke met zijn viool, maar op veel jongere leeftijd genomen.

Er bestaan 2 portretten geschilderd op doek door Julien Van de Vee-gaete rond 1948. Zij zijn in feite geschilderde copieën van de klassieke foto. Het eerste van het formaat 18 op 13,5 cm. behoort toe aan Mevrouw De Smeit-Waeri. Het tweede van het formaat 25 op 35 cm. is in het bezit van de Heer Jules Waeri.

Verder bestaat er nog een aquarel van 35 cm. hoog en 19 cm. breed dat geschilderd werd door Jules De Bruycker. Het maakt deel uit van een privé-collectie te Afsnee.

Voor zo ver ons bekend is dit het enige wat bewaard gebleven is. Moesten wij ons daarin vergissen dan zouden wij het op prijs stellen dit te mogen vernemen.

De expositie van Parijs.

43

1. De Abt. Franche Comptee

Patruin verhuis ja die trok naar Parijs.
Voor naar Expositie te kijken,
Wen was voor de reis niet heel hooge van prijs
En den bungen kon gaen gelyk de rijkem,
En se liet thans sleutel van 't huis,
Kewens haer dewe bij Lotte de meis,
En te sprak als mijn hondje van baden (bis)
Goem geeft hem wat eten en wil alst u blijft
Op mijnse vogel praden. (bis.)

2.

Bij Lotte ik heb technen gyl van ne man,
Hij komt mij door gisteren te vragen;
Zij kien winne naar Parijs me ker gaen,
Da dat doet hij voor mij te behagen.
Ik zegge, dan ik kenne ik ik wel krentent,
Ik en ga niet me ker mit mijnse convent;
En ik en mozt hem dat niet refusen
En ik en loof dat me gaen langs de roek van Meer
En langs Brime Comptee ween.

3.

Mer d'eyen maten kreeg Charlotte een brief
Van Brime mit Parijs kwam te sichtenen,
Die Lotte, zoo schreef die ik heb al mijnse geyf
Weggebracht voor een buetje te blyven.
We zijn 't huis hier bij Jan sijn moeder
Die was afwachthe van de papere,
't Is doch welk en goed mensch die Constance,
En dat se was dot naar den erfkeres is
En ook naar een druppelken fransche

4.

Zo ik die dar wist, ik had een erfkeres gekocht
En mijnse ook hem gekocht
Da heb ik van Gent naar Parijs weg gebracht

Als illustratie voor deze fiche laten wij hierbij de reproductie volgen van een deel van een bladzijde uit een agenda van Karelke, namelijk de eerste strofen van "De Expositie van Parijs", daterend van 28 Januari 1879. Dit gebeurt met de vriendelijke toelating van Dr. Albert Derolez, Conservator der Handschriften van onze Universiteitsbibliotheek die wij hiervoor hartelijk danken.

Tot slot wensen wij te wijzen op de verdiensten van onze Gentse bard Walter De Buck die, tot groot genoegen van vele Gentenaars, ons opnieuw vertrouwd komt maken met verschillende liedjes van Karelke. Opvallend en verheugend is dat de jongeren dit evenveel schijnen te waarderen als de ouderen.

Voor wat de bibliografie betreft is het de grote verdienste van zijn zoon Pier geweest het belangrijkste samen te stellen wat wij over hem bezitten, namelijk de "Verzameling der volledige Kluchtige en Politieke Liederen van Karel Waeri, den Gentschen Béranger, met bijvoeging van het portret en de beknopte levensbeschrijving van den Gentschen volksdichter" - 476 blz. Uitgegeven in 1899 door Wwe Karel Waeri - Reep - Gent (als correctie dient hier vermeld dat deze verzameling niet volledig is, aangezien vele liedjes verloren gegaan zijn). Dit werk is oorspronkelijk verschenen in wekelijkse afleveringen, reden waarom de liedjes niet in chronologische volgorde staan. Aanhangsel: "De Vetjes" - Een afzonderlijk boekje van 66 blz. Op het boekje staat vermeld: "Deze brochure mag niet verkocht worden aan personen beneden de 18 jaar."

Bij dezelfde uitgeefster verscheen ook: "De verschillende zangwijzen der Liederen van Karel Waeri".

Verder verscheen er in "Le Petit Bleu" van 13 Januari 1898 een "Portrait" over hem.

Van Lodewijk De Vriese hebben wij "De Volkszanger Karel Waeri her gedacht" - Gent 1920.

In "Oostvlaamsche Zanten" van 1942 (p.131-139) publiceerde de Bond van Oostvlaamsche Folkloristen een artikel van J. Schepans, genaamd "Karel Waeri (1842-1898)". Er bestaat een overdruk van.

In het boek van Emiel Andelhof "Galerij van Gentsche Typen", eveneens uitgegeven door de Bond van Oostvlaamsche Folkloristen, is er een hoofdstuk gewijd aan Karelke Waeri (p.148-154).

Verder verscheen er nog een artikel over Karelke in "Palmarès" N° 1 van Maart en N° 2 van Mei 1970. Auteur onbekend.

Bij het opstellen van deze fiche hebben wij zéér interessante inlichtingen ontvangen van Mevrouw Martha De Valck-Waeri, Mevrouw Yvonne De Smedt-Waeri, de heren Rodolf Procureur en Jules Waeri. Wij danken van harte deze kleinkinderen van Karelke voor hun kostbare medewerking.

Onze dank gaat eveneens naar de Heren Albert Derolez, Gustave Rouquant en Julien Van Laeken die ons inlichtingen lieten geworden.

Tot slot van deze fiche zouden wij een voorstel willen doen: Het is ons opgevallen dat wanneer er nieuwe straatnamen moeten gegeven worden, de inspiratie soms wat zoek is en het gebeurt dat men de keus laat vallen op eerder banale namen. Zou het geen goed idee zijn de naam van een van de populairste Gentenaars te geven aan een straat of plein? Een Karelke Waerpleintje zou helemaal niet gek staan. En welke Gentenaar zou daar bezwaar kunnen tegen hebben? Wij zijn ervan overtuigd dat een dergelijk initiatief zeker ge- waardeerd zou worden door onze bevolking.

H.C.

- - - - -

Als volgend thema voor onze documentaire fiche nemen wij deze maal een verdwenen gebouw, namelijk het "Hof van Wackens", later ook nog gekend als het "Hotel van Nockere". Alle inlichtingen daaromtrent (ook fragmentaire) worden ingewacht op ons secretariaat: Rabotstraat 10, vóór 1 Juli a.s.

- - - - -